

EL LLIBRE DE LA SETMANA

PERFIL

NASCUT A RODA DE TER EL 1929, MIQUEL MARTÍ I POL VA PUBLICAR EL POEMARI 'EL POBLE' L'ANY 1966, I EL 1972, 'LA FÀBRICA'. EDICIONS 62 APOSTA ARA PER RECUPERAR L'OBRA DE MADURESA DE L'AUTOR, QUE ARRENCA AMB 'VINT-I-SIS POEMES EN TRES TEMPS' (1972)

Els vidres de la sang i les paraules: rellegir Miquel Martí i Pol

JORDI LLAVINA

Edicions 62 acaba de presentar la reedició de nou títols de Miquel Martí i Pol en sis volums i amb l'ortografia actualitzada. Una part molt significativa del seu corpus líric, que abraça des del reconegut *Vint-i-set poemes en tres temps* (1972) fins al programàtic –així mateix el qualifica l'autor– *Llibre de les solituds* (1997). Dissent anys després de la mort del poeta, és un bon moment per rellegir-lo i per mirar d'escatir algunes claus de la seva obra. Per avaluar-la, també.

L'esmentat *Vint-i-set poemes...* és el primer llibre publicat després que se li diagnosticués la greu malaltia que va patir, un fet que en condicionà vida i obra: "El més difícil, doncs, és sobreviure / amb escates de vidre a les entranyes, / amb plom, en lloc de sang, a dins les venes". Cinc anys més tard, l'autor va

depurar (i unificar) aquestes dues metàfores per fer-ne el títol del seu tercer volum d'obra completa: *Amb vidres a la sang*. És una metàfora esplèndida que actua com una mena de divisa de tota l'obra a partir d'aquell moment. "Tal vegada seríem menys sorruts / si no ens sabéssim confinats dins una / cambra petita". La poesia social que el de Roda de Ter havia practicat fins llavors –a parer meu, d'escassa volada– canvia, de cop, i es torna poesia d'una gran densitat moral, el nucli de la qual és l'experiència d'un home mancat que, tot i això, no perd mai l'esperança. No sabem com hauria evolucionat el seu vers sense la vivència del forçat confinament existencial. El que sabem és que aquest fet ha deixat una empremta molt fonda en la seva obra: l'ha dotat de la seva singularitat, de la seva bellesa feta d'una estricta austeritat formal. La de Martí i Pol és una poesia d'arrel nominal, amb escasses metàfores (n'hem vist una de central, certament), avara d'imatges, molt centrada en el concepte. Blai Bonet era només tres anys més gran que ell; Vicent Andrés Estellés, cinc. Que diferent, la poètica d'aquests noms de la de Martí i Pol!

L'enigma de ser popular

"Clava't les ungles fins a atènyer els mots", llegim a *Cinc esgrafiats a la mateixa paret* (1976). La privació i la limitació no endogalen la sensualitat ni la força de l'home. Martí i Pol continua sent un poeta molt popular, cosa que per a mi és un enigma. Això que he definit com el nucli temàtic de la seva poesia –el dolor– s'expressa d'una manera que no sembla pas que tingui gaire a veure



VINT-I-SET POEMES EN TRES TEMPS (I VUIT TÍTOLS MÉS) MIQUEL MARTÍ I POL. EDICIONS 62. 78 PÀG. / 15 €

EL NUCLI DE LA MILLOR POESIA DE MIQUEL MARTÍ I POL ÉS L'EXPERIÈNCIA D'UN HOME MANCAT QUE, TOT I AIXÍ, NO PERD MAI L'ESPERANÇA

amb el to popular (si més no, en el sentit que l'expressió té en autors clàssics com Verdaguier, Maragall o Sagarra, posem per cas). L'autor d'*Estimada Marta* (1978) és un poeta –ho apunto amb les reserves que calgui– intel·lectual. L'"ara és demà" i, encara més, el "que tot està per fer i tot és possible", de *Crònica de demà*, s'han convertit, intencionadament retallats dels poemes corresponents, en lemes polítics. Però el "mira'm inscrit damunt aquest paper [...] Tot és concret, i nu, i elemental", del mateix llibre, com el gruix principal de la seva obra, a mi em fa l'efecte que són lluny d'una poesia popular.

"A pesar del seu èxit, no sabem gran cosa de la poesia de Miquel Martí i Pol", afirmava Salvador Espriu en el pròleg de *L'àmbit de tots els àmbits* (1981). En aquest llibre emergia una veu fonda i profètica però alhora escèptica –l'escepticisme és un dels valors del vers humaníssim de l'autor. Ho són, també, la tendresa i l'esperança–. Si el Maragall jove concebia la poesia amb majúscules com un "ocell d'ales immenses que nia en l'eternitat", Martí i Pol es mostra força més descregut: "No hi ha grans misteris ni un ocell / d'ales immenses que ens empari".

"Esperar sense a penes esperança", diu a *Suite de Parlavà* (1991). L'obra martipoliana ha crescut a partir de l'assumpte de la soledat, de què tracten *Un hivern plàcid* (1994) i *Llibre de les solituds* (1997). El primer és un llibre sobre la vellesa ("et sobreix la solitud"). El segon, un experiment, al meu entendre no prou reeixit, d'elaborar una obra coral (el seu títol més extravertit, com assegura ell mateix). *Autoretrat als seixanta-set anys* n'és, probablement, la peça més remarcable: "Només els ulls mantenen una activa / funció de vigilància i subministren / detalls insòlits a l'imaginari / que és qui serva dempeus la baluerna". (Ja ho havia deixat escrit a *Quadern de vacances*, 1976: "Salveu-me els ulls quan ja no em queda res"). Hi ha una ironia dramàtica per fer-nos avinent el nucli de dolor. Perquè Martí i Pol va saber fer del vers una eina de resistència, de supervivència. ♦♦



TONI GARRIGA / EFE

L'última i espectacular aventura de Wonder Woman

XAVI SERRA

No es pot negar que la continuïtat compartida dels còmics de superherois és una gran troballa narrativa que ha permès construir complexos universos de ficció i alhora crear en els aficionats la necessitat de llegir més còmics dels recomanables. Tanmateix, el pes de tantes dècades de trames acumulades acaba ofegant qualsevol intent de mantenir la il·lusió de canvi pròpia del gènere: són ja massa històries clòniques, massa reinicis lampedusians i massa retorns als orígens. Per això a DC estan potenciant des de fa temps un segell per a còmics fora de la continuïtat, Black Label, en què els autors poden fer i desfer al seu gust amb els

personatges sense preocupar-se del que venia abans ni del que passarà després. Un alliberament en tota regla que pren com a model *El cavaller fosc* de Frank Miller, potser el còmic de superherois més influent dels últims 40 anys, juntament amb *Watchmen*.

Dins el segell Black Label, i lliure de servituds editorials, els dos volums de *Wonder Woman: tierra muerta* imaginem la que podria ser l'última aventura de l'amazona, que es desperta dèbil i sense memòria de les últimes dècades en una Terra postapocalíptica en la qual els pocs humans que queden malden per sobreviure, perseguits per sanguinàries criatures mu-

tants. No queda gaire cosa del món que ella coneixia: peces estripades del seu uniforme, una batcova en ruïnes i el cadàver descompost de Batman. Acompanyada d'un grapat de supervivents, Wonder Woman inicia un viatge per descobrir què va arrasar el planeta i si ella encara se'n pot considerar la protectora. És una versió tan feble i desesperada de l'heroïna que no sembla ella, una impressió amplificada per la interpretació visual del personatge: menys sexi i divina, més humana que mai. Ja no sembla una deessa, sinó una dona fràgil i mortal.

L'artífex d'aquesta petita meravella és Daniel Warren Johnson, un jove



ECC COMICS



WONDER WOMAN: TIERRA MUERTA DANIEL WARREN JOHNSON. ECC COMICS. 96 PÀG. / 14,95 €

autor que fa el seu primer treball important a DC després de triomfar a Image amb dues obres personals, la també postapocalíptica *Extremity* i un homenatge en vinyetes al *heavy metal*, *Murder Falcon*. El seu estil visual s'allunya dels codis superheròics i fa pensar més en els autors de la revista *Metal Hurlant* i en la ciència-ficció dels anys 70 i 80, però amb composicions més dinàmiques i una expressivitat en el moviment que remet al manga. El resultat és espectacular: un còmic de superherois que reformula amb intel·ligència i dramatisme la mitologia de Wonder Woman i que creix de manera estratosfèrica en les panoràmiques i les escenes d'acció. En resum, un cert consol per a tots els que vam haver de patir l'última adaptació al cinema del personatge. ♦♦